Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 51 (133) | Vilnius 1939 m. gegužės 2 d. (antradienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Kanclerio Hitlerio kalba. Vokietija atsisakė nuo jūrų susitarimo su Anglija ir nuo nepuolimo pakto su Lenkija. Gen. Raštikis atvyksta Varšuvon.

Motinos diena. Darbo šventė.

KĄ PASAKĖ VOKIETIJOS KANCLERIS

Jau buvo rašyta, kad paskutinės Vokietijos kanclerio Hitlerio kalbos visa Europa laukė labai nekantriai. Laukdavo Hitlerio kalbų su įdomumu ir anksčiau, bet šiuo žygiu susidomėjimas Vokietijos kanclerio kalba buvo ypatingas visų pirma dėl dviejų priežasčių:

1) Tariamas Vokietijos apsupimas ir su tuo susiję Vokietijos santykiai su kaimynais ir

2) Amerikos prezidento Ruzvelto telegrama, kurioje Hitleris buvo paklaustas, ar nežada pulti Europos valstybių.

Savaime suprantama, kad šios dvi aplinkybės — faktai yra tokie svarbūs, kad Vokietijos nusistatymas niekam negali būti abejingas, kadangi, taip ar kitaip būsime nusistatę, turime sutikti su tuo, kad šiuo metu Europoje didžiausia valstybė yra Vokietija.

— Kaip galvoja ši dominuojanti Europoje didžvalstybė, kokie jos vadų yra planai, ko galima laukti artimiausiu metu?— štai eilė klausimų, kurie taip karštai buvo diskutuoti visoje Europoje prieš balandžio 28 dieną. Pagaliau tą dieną Hitleris daug maža į minėtus klausimus atsakė ilgoje savo kalboje, kuri užtruko 2 valandas ir 20 minučių.

Jausminga įžanga

Pradėdamas savo kalbą, Hitleris suminėjo Ruzvelto telegramą, į kurią nori atsakyti reichstage. Ta proga Hitleris pareiškė, kad esąs dėkingas Dievo Apvaizdai, kuri leido jam, paprastam kareiviui, iškilti į vadus ir išvaduoti vokiečių tautą iš pažeminimo, į kurį vokiečiai buvo įstumti. Hitleris čia pat pridūrė, kad, karui pasibaigus, tautas apgavo tie politikai, kurie patys niekuomet nebuvo kare.

Santykiai su kaimynais

Padaręs savotišką įžangą, Hitleris apibūdino Vokietijos santykius su kai kuriais kaimynais. Visų pirma užsiminė apie Prancūziją, pareikšdamas, kad, sugrįžus prie Vokietijos Saros kraštui, Vokietija daugiau nereiškiusi teritorinių pretensijų. Tačiau Hitleris taip pasielgęs ne todėl, kad bijojęs Prancūzijos, bet norėdamas sustiprinti taiką. Tokį Hitlerio nusistatymą blogai supratę Prancūzijos politikai ir todėl šiuo metu tie klausimai atrodo kitaip. *(Ši Hitlerio kalbos vieta yra aiškinama, kaipo aliuzija dėl Alzacijos ir Lotaringijos kraštų, kuriuos prancūzai atsiemė iš Vokietijos po Didžiojo karo).*

Aptaręs santykius su Prancūzija, Hitleris suminėjo kitas kaimynines Vokietijos valstybes, pareikšdamas, kad daugeliui jų esąs davęs pareiškimus ir nieks negalėtų prikišti, kad Vokietija statytų kokius nors reikalavimus, priešingus duotiems pareiškimams.

Suminėjęs gerus santykius su Italija ir dar kartą pasidžiaugęs dėl Austrijos užėmimo, Hitleris plačiau sustojo ties

Čekijos klausimu

Matyt, šis kalbos punktas vokiečių politikai sunku yra išaiškinti ir todėl Hitleris rėmėsi įvairiausiais argumentais, suminėdamas net senovės tautų kraustymąsi. Be šio argumento, Hitleris įrodinėjo, kad dabartinėje Čekijoje jau nuo kelių šimtų amžių dominuojanti vokiška kultūra, gyveną daug vokiečių. Taip pat esąs svarbūs ekonominiai sumetimai, nes Čekija be Vokietijos ekonominiu atžvilgiu negalėtų būti savarankiška. Pagaliau svarbiausia Čekijos okupavimo priežastis—tai dideli sandėliai ginklų, kurie kiekvienu momentu galėjo būti panaudoti prieš Vokietiją. O įvykus ginkluotam susirėmimui, čekų tauta būtų skaudžiai nukentėjusi. Todėl esą ir buvo ryžtasi paimti Čekiją globon, užtikrinant čekų tautai pagarbą ir visa tai, už ką jie ilgus amžius kovojo, būtent — savas tautinis gyvenimas. Išdėstęs savo nusistatymą dėl Čekijos, Hitleris pabrėžė, kad Vokietija, sutvarkiusi Vidurinę Europą, tuo pačiu esą išardžiusi visos Europos taikai grėsiusį pavojų.

Vokietija ir Anglija

Iš eilės Hitleris kalbėjo apie santykius su Anglija. Jis pirmiausia pabrėžė, kad visiškai suprantama, kodėl Vokietija neleidusi anglams kontroliuoti jos elgesio su Čekoslovakija. Esą jei vokiečiai nekontroliuoja Anglijos politikos Šiaurinėje Airijoje, tai nekontroliuos anglai Vokietijos politikos Vidurinėje Europoje.

Hitleris sakosi visą laiką stengęsis palaikyti kuo geresnius santykius su Anglija. Deja. Kol Anglija supras, kad pasaulyje esama ne tik anglų, bet ir vokiečių interesų, tol gerų santykių tarp abiejų didžvalstybių esą sunku laukti. Neatsižvelgiant į tai, buvo pareikšta, kad Vokietija geruoju galėtų sumažinti savo karo jėgas jūroje ir tuo būdu visiems laikams išvengti Anglijos-Vokietijos karo. Tačiau anglai buvo kitokios nuomonės ir paskutiniu metu Anglija oficialiai ir spaudoje pradėjo reikšti nuomonę, kad visais atvejais reikia ruoštis pulti Vokietiją.

Susidarius tokiai padėčiai, Hitleris pasiryžo nutraukti 1935 metais jūrų sutartį (*1935 metais pasirašytoje tarp Anglijos ir Vokietijos jūrų sutartyje buvo numotyta, kad karo laivų skaičiaus santykis bus 100 : 35. Dabar šią sutartį nutraukus, vokiečiai visiškai nesivaržys, statydami naujus milžiniškus karo laivus).*

Įsidėmėtina, kad, kalbėdamas apie santykius su Anglija, Hitleris aiškiai pareikalavo grąžinti Vokietijai kolonijas.

—„Nieko nenorime,— pareiškė Hitleris, — kas prie mūsų kadaise nepriklausė. Niekuomet jokios valstybės neapiplėšime. Bet kiekvienas, kas mano užpulti Vokietiją, turės reikalo su tokia galybe ir pasipriešinimu, prieš kuriuos 1934 metais vokiečių galybės ir pasipriešinimas buvo mažos vertės"

Vokietija ir Baltijos valstybės

Atpasakojęs santykius su Anglija, Hitleris apibūdino Klaipėdos atskyrimą nuo Lietuvos, pareikšdamas:

— „Ir čia nepareikalavau nė vienos kvadratinės mylios daugiau, negu turėjome prieš tai. Vokietijos Lietuvos santykiams toksai klausimo išsprendimas bus tiktai naudingas, nes Vokietija su Lietuva nori gyventi taikoje ir geruoju".

Po šio svarbaus pareiškimo Hitleris priminė, kad Vokietija ne tik daug prekių įveža į Baltijos valstybes, bet nemaža iš jų ir perka. Todėl esą

„Vokietija neleis iš jų (Baltijos valstybių) atimti gyvenimiškai svarbių rinkų, kurias norėtų gauti teroro būdu besikišant iš šalies arba grasinant.

Dažnai skaitome, — kalbėjo toliau Hitleris, — kad Vokietija, palaikydama su valstybėmis ekonominius santykius, nori tas valstybes padaryti nuo savęs priklausomas. Yra tai žydiška nesąmonė. Vokietija į Baltijos valstybes žiūri, kaipo į svarbų prekybinį partnerį. Taigi mums svarbu, —tvirtino Hitleris, — kad tos valstybės vestų nepriklausomą ir sutvarkytą tautinį gyvenimą. Todėl esu laimingas, kad galėjome su Lietuva pašalinti ginčo punktą".

Lenkijos Vokietijos santykiai

Hitleris žymią savo kalbos dalį paskyrė Lenkijos-Vokietijos santykiams apibūdinti. Jis peržvelgė abiejų valstybių santykius nuo Versalio sutarties pasirašymo iki paskutinių laikų. Ilgiau sustojo ties 1934 metais sausio 26 dieną tarp Lenkijos ir Vokietijos pasirašytąja sutartimi. Kalbama sutartis esąs tai marš. Pilsudskio ir Hitlerio veikalas, kuriuo abiejų valstybių santykiai buvo betarpiškai išnagrinėti ir minėtąja sutartimi sureguliuoti.

Tačiau tarp Lenkijos ir Vokietijos vienas klausimas dar reikėjo išspręsti. Būtent — Gdanskas. Hitleris, kalbėdamas šiuo klausimu, tvirtino, kad Gdanskas esąs vokiškas miestas ir norįs prie Vokietijos priklausyti. Suminėjęs, kad Gdansko klausimas ir prieš tai jau buvęs svarstomas, Hitleris priminė autostradą (cituojame iš dienraščio „Gazeta Polska" 117 nr.):

„Maniau esant reikalinga išaiškinti Varšuvos vyriausybei, kad kaip ji nori turėti priėjimą prie jūros, taip Vokietija nori turėti priėjimą prie savo Rytų provincijos, Lenkijos kelias į jūrą per „koridorių" ir, priešingai, vokiečių kelias per tą patį koridorių neturi jokios karinės reikšmės. Yra tai tik psichologinio ir ekonominio pobūdžio".

Ko Hitleris pareikalavo

Iš eilės savo kalboje Vokietijos kancleris pareiškė:

„Todėl įsakiau pasiūlyti Lenkijos vyriausybei štai ką:

1. Gdanskas, kaipo laisvas miestas, grįžta į Vokietiją.

2. Vokietija per Lenkijos „koridorių" gauna vieną plentą ir vieną geležinkelio liniją savo visiškon žinion su eksteritorialėmis teisėmis, kaip Lenkija turi „koridorių".

Užtai Vokietija pasižada:

1. Pripažinti Lenkijai visas ekonomines teises Gdanske.

2. Pripažinti Gdansko uoste Lenkijai laisvą bet kokio didumo zoną ir laisvą į ją priėjimą.

3. Tuo pačiu pripažinti Lenkijos— Vokietijos galutinai nustatytas sienas.

4. Sudaryti su Lenkija 25-riems metams nepuolimo sutartį, kurios pabaigos aš (Hitleris) nesulauksiu.

5. Vokietija, Lenkija ir Vengrija bendrai garantuoja Slovakijos sienas ir tuo būdu Vokietija atsisakytų nuo vienašališkos jėgų persvaros toje valstybėje.

Lenkijos vyriausybė tuos pasiūlymus atmetė, pasiūlydama:

1) Tartis dėl Tautų Sąjungos komisaro pakeitimo

2) Tartis dėl Vokietijos tranzito palengvinimo per „koridorių". Hitleris, pareiškęs apgailestavimą, kad Lenkijos vyriausybė esą nesupratusi Vokietijos pasiūlymo ir priminęs Anglijos su Lenkija sutartį, pranešė, kad 1934 metų Lenkijos— Vokietijos nepuolimo sutartis esanti nustojusi galioti.

(*Plačiau apie tai rašome kitoje šio numerio vietoje*).

Atsakymas Ruzveltui

Baigdamas ilgą savo kalbą, Hitleris piktai atsakė Amerikos prezidentui, primindamas ta proga gautus iš daugelio Europos valstybių atsakymus, iš kurių neva aišku, kad šiuo metu negresiąs niekam iš Vokietijos pusės pavojus.

Hitleris atsakinėjo į Ruzvelto paklausimą punktais, kurių kancleris Jungtinių Amerikos valstybių telegramoje surado keliolika. Hitleris pacitavęs kiekvieną punktą atskirai ir čia pat duodavęs savo atsakymus.

Ne visi klausė Hitlerio kalbos

Į iškilmingą hitlerininkų partijos atstovų posėdį, kuriame Hitleris pasakė savo kalbą, buvo pakviestas visas diplomatinis korpusas

Tačiau ne visų valstybių atstovai atvyko į reichstago posėdį.

Paryžiaus spaudos žiniomis, diplomatų ložoje nebuvo Anglijos, Prancūzijos, Amerikos, Lenkijos ir Argentinos ambasadorių.

Užsienio nuomonė dėl Hitlerio kalbos

Vokietijos kanclerio kalba visose valstybėse yra plačiai komentuojama ne tik politikų, bet ir spaudoje.

Anglijoje yra įsitikinę, kad taika pareina tik nuo vokiečių nusistatymo. Anglija ir toliau yra pasiruošusi kalbėtis su Vokietija, jei tai ji parodys geros valios. Tačiau anglai ir šiuo atveju pabrėžia, kad jie ginkluosis.

Prancūzijoje manoma, kad Hitleris savo kalboje mėgines įnešti pažiūrų skirtumų tarp Londono, Paryžiaus į Varšuvos. Tačiau šis Hitlerio manievras, prancūzų nuomone, nepavykęs, nes dabar Prancūzija, Anglija ir Lenkija dar labiau įsitikino, kad jų vedama politika esanti vykusi.

Italijos spauda, kaip ir reikėjo laukti, pritarė Hitlerio išvedžiojimams.

Sovietų Rusijos laikraščiai padavė Hitlerio kalbos santrauką nežymiose vietose, nedarydami jokių išvadų.

Jungtinių Amerikos Valstybių spauda piktinasi, kad Hitleris savo kalboje įžeidęs prezidentą Ruzveltą.

VOKIETIJOS VYRIAUSYBĖS MEMORANDUMAS LENKIJAI

Telegramų pranešimu, balandžio 28 dieną prieš pat dvyliktą valandą Vokietijos ambasadoriaus Varšuvoje pavaduotojas (ambasadorius Moltkė tuo metu viešėjo Berlyne ir klausė reichstage Hitlerio kalbos; lenkų spaudos žiniomis, amb. Moltkė į Varšuvą turėjęs sugrįžti šio mėn. 1 d.) atvyko į Lenkijos Užsienių Reikalų Ministeriją ir Vokietijos vyriausybės vardu įteikė platų memorandumą, kuriame vispusiškai atpasakoti Lenkijos-Vokietijos santykiai.

Kartu pranešama, kad Lenkijos vyriausybė apsvarstys šį Vokietijos vyriausybės memorandumą ir po kelių dienų duos atsakymą.

Kokia forma bus atsakyta į šį Vokietijos vyriausybės memorandumą, dar tuo tarpu nežinia. Kai kurie lenkų laikraščiai pranešė, kad šio mėn. 5 dieną Seime kalbės užsienių reikalų ministras Bekas ir kartu atsakys į Hitlerio kalbą.

×

Paskelbus spaudoje žinią apie memorandumo įteikimą, tuo pačiu metu buvo paskelbta ir plati jo santrauka. Iš šios santraukos matyti, kad Vokietija nori geruoju susitarti su Lenkija dėl Gdansko grįžimo prie Vokietijos ir dėl autostrados, kuri jungtų Vokietiją su Rytprūsiais. Už tai vokiečiai garantuotų dabartines Lenkijos sienas ir su Lenkija pasirašytų nepuolimo sutartį 25-riems metams, nes 1934 metų nepuolimo sutartį Vokietija jau nutraukusi.

Šį Vokietijos nusistatymą atskirais punktais Hitleris išdėstė savo kalboje, kurią pasakė balandžio 28 dieną.

Ką į tai lenkų spauda

Savaime aišku, kad Hitlerio kalba sukėlė didelį susidomėjimą ir lenkų spaudoje, o juo labiau, kad Vokietijos kancleris savo kalboje plačiai išdėstė ir santykius su Lenkija. Lenkų vakariniai dienraščiai balandžio 28 dieną padavė tik kalbos santrauką, nepareikšdami savo nuomonės. Užtat balandžio 29 dieną visi lenkų dienraščiai prie Hitlerio kalbos įdėjo trumpesnes ar ilgesnes savo pastabas— komentarus.

Kaip ir reikėjo tikėtis, visų pakraipų lenkų spauda dėl Hitlerio kalbos pasisakė vienodai, pareikšdama, kad Lenkija iš savo žemių nieko negalinti duoti Vokietijai ir taip pat gins savo teises Gdanske.

×

Įsidėmėtinas yra pusoficiozo „Gazeta Polska" įdėtas šiuo klausimu straipsnis pavadintas: „Klausimai ir metodai". „G. P." tarp kitko rašo, kad

> „Lenkijos vyriausybė, suprasdama gero sugyvenimo reikalą, visada palankiai buvo nusiteikusi dėl Vokietijos piliečių susisiekimo per Pamarės kraštą. Dėlto ir susisiekimo plentais klausimas, rodos, galima svarstyti, bet su viena pagrindine sąlyga: bet kokios sugestijos dėl kažkokio

(Pabaiga 4 pusl.)

MOTINOS DIENA

Motinos garbei skirta diena, kuri esti minima kasmet gegužės mėnesio pradžioje, yra įvesta neseniai. Tačiau šiuo klausimu spaudoje jau daug yra prirašyta, rašoma dabar, bus rašyta ir ateityje. O rodos apie tai nereikėtų visiškai rašyti, nes juk motinai jei jau ne meilė, tai pagarba yra viena naturalių pareigų. Kitaip ir būti negali. Ne kas kitas, tik motina kiekvienam mūsų yra davusi gyvybę, išauginusi, ir kartais į gyvenimą išleidusi visa kuo aprūpindama. Vadinasi, turime savo motinoms būti nepaprastai dėkingi.

Pavyzdžiui, kai kuriose tautose didžiausia nuodėme laikomas nedėkingumas. Jei man kas nors padarė gerą darbą ir aš už tai nesu jam dėkingas, tuo pačiu padarau didelį prasikaltimą. O juk nieks mums tiek daug gero nepadarė, kiek mūsų motinos, ir kaip tyčia nieks taip skaudžiai motinų neįžeidžia, kaip netinkamai elgdamiesi vaikai. Todėl ne be pagrindo dar žiloje senovėje Dievas, duodamas Mozei žmonių gyvenimui tvarkyti 10 įsakymų, priminė ir privalomą tėvams pagarbą.

— *Gerbk savo tėvą ir motiną*.

Pasakyta trumpai ir aiškiai ir jei kiekvienas mūsų nors valandėlę pagalvosime apie tai, ką kiekvienam mūsų yra davusi motina, suprasime, koks svarbus šis Dievo įsakymas, kurio nesilaikymas yra didelė nuodėmė.

Daugelis krikščionių kasdieną rytą vakarą kartoja Dievo įsakymus, bet kaipgi mažai kas tinkamai gerbia savo tėvus, o pirmoje eilėje motiną, dažnai negailėdamas tėvams pikto žodžio. Bet esti dar ir blogesnių atsitikimų. Aišku, kad taip elgiasi arba žmonės išsigimę, arba tie, kurie nepagalvoja, kokia brangi yra motina. Ypač daug kas galima prikišti kaimo jaunimui, pirmiausiai — vaikinams. Kartais skaudu darosi žiūrint, kaip kaimo jaunuoliai elgiasi su savo tėvais. Kol tėvas ir motina sveiki ir kol vaikai nepasiūgėjo, dar pusbėdis, bet kai tėvai sensteria, o vaikai ateina metuosna, — namie prasideda nuolatiniai nesutikimai, barniai, o kartais paleidžiamos darban ir rankos.

Tiesa, kai kada sunku susigaudyti, kas kaltas, bet šiaip ar taip kalbėsime, daugiau yra kalti vaikai, kurie nenori pagerbti tėvų, kuriems gaili gražesnio žodžio.

Ir tikrai ne tik liūdna, bet podraug ir skaudu, kad kaimo jaunimas (su tėvais netinkamai elgiasi, juos žemina dažnai ir miesto jaunimas, o netgi inteligentai) taip yra atbukęs dėl privalomos tėvų atžvilgiu pagarbos. Turime juk tokių atsitikimų, kad namie jaunuoliai gėdinasi tėvą vadinti tėvu, o motiną — motina. Vadina juos: „senis" ir „senė". Atrodo, kad tokiam bernuoliui liežuvis kuolu atsistos, kai jis savo gimdytojus ir didžiausius geradarius pavadins „tėvu" ir „motina".

Susidarius tokiai padėčiai, buvo sumanyta gegužės pirmomis dienomis organizuoti „Motinos dieną". Tuo metu daug spaudoje parašoma ir straipsnių ir eilėraščių, vietomis ruošiamos motinai pagerbti akademijos. Žodžiu, geros valios žmonės deda visas pastangas, kad įskiepytų jaunimo tarpe motinoms pagarbą.

Ar daug ką laimime—sunku pasakyti. Šalia įvairių kitų svarbių klausimų, daug rašoma ir apie tėvų gerbimą, bet pagerėjimo šioje srityje vis dar nematyti. O nematyti todėl, kad mes pergreit pamirštame tai, ką vakar kalbėjome, ką pasižadėjome. Pamirštame greit motinoms pagerbti ruošiamas akademijas ir kai pasineriame į kasdieninį gyvenimą, vėl nejučiomis daromės nemandagūs, storžieviai, dažnai tėvus užgauliojame, lyg pamiršdami, kad toksai mūsų, kaipo vaikų, elgimasis tėvams yra labai skaudus.

Tiesa, tėvai vaikus taip karštai myli, kad daugelį prasikaltimų dovanoja, užgavimus perkenčia. Tačiau nepamirškime, kad tėvus apsaugojo Dievas tam tikru įsakymu ir jei liepė juos gerbti, tai už negerbimą ne tik nepagirs, bet visu griežtumu baus. Tai reikėtų gerai įsidėmėti, o juo labiau, kad ir žmoniškumas liepia gerbti tas esybes, kurios mums davė gyvenimą. O tos esybės yra ne kas kiti, tik tėvas ir motina, kuriuos turime gerbti.

Gal neapsiriksiu pasakęs, kad geriausiai paminėsime „Motinos dieną", jei kiekvienas mūsų ne tik dabar, bet visą gyvenimą stengsimės gerbti tėvą ir motiną, kurių dėka mes gyvename. Brangiausias žmogaus turtas yra gyvybė, todėl ypatingai turime gerbti tuos, kurie mums tą turtą davė.

z.

Darbas ir darbo šventė

Yra žmonių gyvenime dalykų, kuriuos laikome labai kilniais, stačiai šventais. Jei ką iškeliame net iki šventės, tai, aišku, turi būti svarbu ir didinga.

Nuo pačios pasaulio pradžios žmogus labai glaudžiai yra susirišęs su darbu. Tai pagrindinė kiekvieno žmogaus gyvenimo sąlyga.

Auklėdami vaikus, visi ir visur stengiasi įkvėpti jaunam diegui darbo svarbumą. Mokykloje mokinio gabumai vertinami nemažiau kaip darbštumas. Jau elementoriuje vaikams rašome: kas nedirba, mielas vaike, tam ir duonos duot nereikia.

Suaugę žmonės taip pat ragina vienas kitą dirbti, per laikraščius, pasikalbėjimus primena vienas kitam svarbią darbo pareigą. Visi vertiname tą žmogų, kuris yra geras, sąžiningas darbininkas, netinginys. Noromis nenoromis tuo būdu darbą gerbiame, ypač tą, kurs atliekamas gražiai, sąžiningai, ne iš akių.

Kad visi taip susirūpinę darbu ir supranta jo reikšmę, tai aišku. Tad pažiūrėkime, kurią gi prasmę darbas turi pačioms didžiosioms organizacijoms ar bendruomenėms, tokioms kaip valstybė ir tauta. Trumpai atsakyti čia nesunku.

Darbas valstybei ar tautai yra nemažiau svarbu, kaip pinigas. Dirbsi—tai turėsi, nedirbsi—netur ėsi. Darbšti tauta kur kas daugiau gali ir reiškia nei ištižusi. Milionai darbščių rankų gali kalnus nugriauti ir daugybę didelių darbų atlikti. Darbas gimdo turtą, kurio yra visur. Tiktai reikia tą turtą mokėti surasti ir sunaudoti. Čia pažymėtina tačiau, kad darbas turi eiti lygiagrečiai su protavimu. Negalvodamas ar blogai galvodamas, žmogus gali daug ir nenaudingo ar net stačiai kenksmingo darbo pridaryti sau ir kitiems.

Darbinga tauta yra laiminga, jei nori ir moka dirbti. Tokioje tautoje kyla gerbūvis ir kultūra, o patys žmonės tvirtėja, grūdinasi. Juk nepaslaptis, kad prieš išmirdamos tautos pirmiausiai ištyžta ir netenka noro dirbti, o to noro netekusios nusilpsta ir turi kitiems pasiduoti. Kad taip neatsitiktų, norintiems gyventi visuomet svarbu turėti prieš akis nors idealą ir jo siekimas ir kiekvienas idealas tiek žmogui, tiek tautai yra perkamas darbu ir vargu. Be darbo — nėra laimės. Jei kas, būdamas geras darbininkas, nebegali dėl kurių nors aplinkybių dirbti, tai paprastai daug kenčia. Nedarbas tokiam žmogui yra kaip liga: vaikščioja nelaimingas, lyg koją kirviu įsikirtęs, net ir tada, jei turi dar iš ko pragyventi.

Darbų yra visokių: lengvų ir sunkių, švarių ir nešvarių, tačiau nėra darbų nekilnių, jei darbu nesiekiama kitų skriaudos, pažeminimo ar išnaudojimo. Sakome tad, kad kiekvienas darbas yra garbingas.

Tačiau žmonių gyvenime dažnai galima pastebėti tam tikrų netikslumų, kai imama kalbėti apie darbą. Yra visa gerkle šaukiančių agitatorių, kad darbo žmonėmis tėra tie, kurių rankos pūslėtos ir pečiai bei kakta prakaituota. Teisybė, kad sunkus yra darbas fabriko darbininko, ūkininko, amatininko. Bet taip pat teisybė, kad daug yra ir kitų sunkių darbų. Čia žmonės niekuomet nesusilygins. Kaip yra įvairūs darbai, taip buvo, yra ir bus įvairūs darbininkai.

Žmonės turi nelygius gabumus ir laimę. Vienus prigimtis apdovanojo vienais gabumais, kitus — kitais, vieni turi tokius, kiti kitokius palinkimus, vieni tinka vienam darbui, kiti — kitam.

Blogiau esti tuomet, kai žmogus ima bodėtis kuriuo nors darbu, kai stačiai nemėgsta dirbamojo darbo. Toks darbininkas, žinoma, nelabai laimingas ir jo darbas dažniausiai nepavyzdingas. Kiekvieną darbą svarbu pamėgti. Dirbdami ir mėgdami savo darbą, patys jaučiamės laimingi ir darbą atliekame sąžiningai. O sąžiningas darbas yra nepaprastai kilni dorybė, lygiai kai nesąžiningas darbas yra biauri apgavystė.

Stebint mūsų kasdieninį gyvenimą, tenka pamatyti ir nenuoramų, kurie nenori jokio darbo dirbti ir neturi jokio darbo pareigos jausmo. Tokie žmonės paprastai tik pavydi kitiems, priekaištauja ir tariasi galį dirbti kitų dirbamus darbus, tik jokiu būdu ne savo. Jie mėgsta pakritikuoti, kaip tas ar kitas darbas yra ar turi būti dirbamas, bet pavyzdžio vis dėlto jie nenori duoti. Daug nekalbėjus aišku, kad tokiems žmonėms patiems sunku ir kitiems su jais — nelengva.

Kiekvienų metų gegužės mėnesio pirmoji yra *darbo šventė*. Ją švęsdami, turėtume skelbti darbo meilę, o ne kitų žmonių, dažnai savo artimųjų bei pažįstamųjų, neapykantą. Darbo šventė galėtų būti darbo reikšmės supratimo diena. Kiek yra žmonių, kurie atvirai kalbant nemėgsta sąžiningai dirbti! Tiems gegužės pirmoji galėtų būti svarbi metinė šventė, primenanti sąžiningumo reikalą.

Darbo sąžiningumu džiaugiasi visi, paskiri žmonės ir ištisos visuomenės, o valstybėms sąžiningas ir stropus darbas — tai jėga, kuri šiandie norintiems gyventi yra be galo reikalinga. Darbo šventę šiemet švenčiame nepaprastomis aplinkybėmis, kada Hitleris išdidžiai graso visam pasauliui, puikuodamasis savo tautos darbštumu ir pajėgumu. Kas nori gyventi tas ypačiai šios šventės metu turi taip pat ryžtis parodyti savo pajėgumą darbe ir tuo didžiuotis.

Akivara.

Iš Klaipėdos krašto

— Klaipėdoje vokiečių leidžiamas lietuvių kalba laikraštis Lietuviška Ceitunga" rašo, kad iš balandžio 19 į 20 dieną Hitlerio 50 metų amžiaus sukaktuvių minėjimo proga Konteriškiuose ir Jakšteliuose buvo iškeltos vokiečių vėliavos su svastika.

— Tas pats laikraštis „Lietuviška Ceitunga" iki šiol save vadino seniausiu Klaipėdos krašto lietuviškų šeimų laikraščiu. Dabar jau save laiko „seniausiu ir mylimiausiu lietuviškai kalbančių šeimų laikraščiu".

— Dabar Klaipėdos uostas yra žymiai ištuštėjęs. Į jį atsilanko labai mažai prekinių laivų. Daugiausia čia atplaukia vokiečių kariniai laivai, kurie atveža kariuomenės ir uosto tvirtovei statyti medžiagos.

SUKILIMAS IR ATVADAVIMAS 2)

Aplamai galima pasakyti, kad prancūzų okupacinė valdžia lietuvių troškimų nepatenkino. Ji ne tik nepagreitimo krašto susijungimo su Lietuva ir nesudarė tam jokių pereinamųjų sąlygų, bet net atvirkščiai, rėmė vokiečių užgaidas ir tendencijas, kurios susijungimo momentą vis labiau atitolindavo. Okupacinės valdžios galva ne tik nepripažino lietuvių lygiu su vokiečiais faktorium krašte, bet ilgą laiką net neatstatė tų kalbos teisių, kurias lietuviai seniau turėjo Prūsuose. Todėl aišku, kad lietuviai per visą prancūzų valdymą jautėsi nuskriausti ir apvilti. Taigi ir nenuostabu, kad jie šiomis sąlygomis dar labiau troško kuo greičiausiai susijungti su Lietuva. Tam troškimui įgyvendinti buvo skirtas visas jų veikimas.

Prūsų Lietuvių Tautos Taryba jau 1919 m. gruodžio mėn. 24 d. buvo nutarusi užmegzti glaudesnius santykius su Lietuvos valstybės organais. Tuo tikslu ji nusprendė pasiųsti į laikinę Lietuvos atstovybę — Valstybės Tarybą — savo atstovus: dr. Vilių Gaigalaitį ir ūkininkus Vilių Strekį, Kristupą Lekšą ir Martyną Jankų. Valstybės Taryba iš savo pusės buvo delegavusi į Klaipėdą savo narį Jokūbą Šerną. Pastarasis drauge su Maž. Lietuvos atstovais vasario 15 d. atvyko į Kauną, tačiau dėl iškilmių kooptacija tą dieną neįvyko. Klaipėdos atstovai drauge su Šernu ir užsienių viceministru P. Klimu grįžo į Klaipėdą, kur Prūsų Lietuvių Tautos Taryba priėmė (II.21) iškilmingą rezoliuciją, reikalaudama:

1. Tuojau panaikinti seną muttų sieną ir atkelti ją prie Nemuno linijos, pavedus tą naują sieną Lietuvos valstybės muitinių kontrolei ir josios kariuomenės apsaugai;

2. Tuojau pavesti geležinkelius, paštą, telegrafą ir telefonus bendrajai Lietuvos susisiekimo administracijai;

3. Tuojau leisti Lietuvos valstybei naudotis Klaipėdos uostu ir Nemuno srove.

1920 m. kovo mėn. 20 d. įvyko ypatingas Lietuvos Valstybės Tarybos posėdis, kuriame P. L. T. Tarybos atstovai iškilmingai buvo kooptuoti į Valstybės Tarybą. Paskaičius P. L. T. Tarybos rezoliuciją iš vasario mėn. 21 d. apie Klaipėdos krašto prisiglaudimą prie Lietuvos, Valstybės Prezidentas, Antanas Smetona, pasveikino Maž. Lietuvos atstovus ir nurodė, kad jie savo dalyvavimu Valstybės Tarybos darbuose pabrėžią Maž. Lietuvos siekimus susijungti su Didž. Lietuva. Ministeris pirmininkas, Galvanauskas, sveikindamas Klaipėdos krašto atstovus, tarp kitko, pareiškė: „Pats gerbiamų Santarvės atstovų čia drauge su mumis šią valandą buvimo faktas, kada mes iškilmingai paskelbiame Mažosios Lietuvos su Didžiąja Lietuva susijungimą, liudija, jog jie prijaučia šių dienų mūsų tautos dalių susijungimui, ir jie tai yra nusprendę".

Per banketą, įvykusį tą patį vakarą, Prancūzijos atstovas Cohandet, prabilo į susirinkusius šiais žodžias: „Sveikinu susijungimą dviejų seserų — Mažosios ir Didžiosios Lietuvos. Man ypač tas džiaugsmas suprantamas, kadangi aš pats esu Elzaso-Lotaringijos gyventojas. Su puikybe pažymiu tai, kad Prancūzijos kariuomenė parsidėjo prie Mažosios Lietuvos atvadavimo iš vokiečių. Tegyvuoja sujungta Lietuva!

Pasiskaičius visų šių pareiškimų turinį, negalima susilaikyti nepabrėžus, kokia gili bedugnė anuomet skyrė troškimus nuo realybės, žodžius nuo faktų. Šiai iliustracijai bent šie keli charakteringi momentai: Kaune iškilmingai švenčiamas abiejų tautos dalių susijungimas, o Klaipėdos krašte tuo pačiu laiku dar net nepripažintos lietuvių kalbos teisės. Prancūzijos atstovas Kaune sveikina Maž. Lietuvos susijungimą su Didž. Lietuva, o prancūzų generolas Klaipėdoje visaip trukdo, kad šie troškimai išsipildytų; Kaune minėtas atstovas viešai pareiškia esąs laimingas, kad prancūzų kariuomenė prisidėjusi prie Maž. Lietuvos atvadavimo iš vokiečių, o Klaipėdoje tos pačios kariuomenės atstovas pataikauja vokiečių užgaidoms ir leidžia jiems mindžioti elementarines lietuvių tautines teises.

Minint šią keistą prancūzų okupacines valdžios politiką Klaipėdos krašte, svarbu pabrėžti, kad savo vyriausio tikslo ji vis dėlto nepasiekė: jai, būtent, nepavyko įbauginti Lietuvos politiką, kuri, ištvermingai laikydamasi savo griežto nusistatymo, nepasidavė prancūzų bei jų taltininkų spaudimui Briusely ir Ženevoje. Lietuvos Seimas, išklausęs reikšmingą užsienių reikalų ministerio, dr. Purickio, prakalbą Klaipėdos reikalu ir remdamasis, tarp kitko, santarvininkų motyvais dėl Klaipėdos krašto atskyrimo nuo Vokietijos, priėmė (1921. XI. 11) rezoliuciją, kuri reikalavo, kad kraštas būtų prijungtas prie Lietuvos. Pasiryžęs laiduoti šiam kraštui ypatingą jo savytumo apsaugą, Lietuvos Seimas pareiškė pripažinsiąs Klaipėdos kraštui demokratiniais principais pagrįstą autonomiją vietos ūkio, administracijos, darbo apsaugos, teismų sutvarkymo ir švietimo bei kulto srityse. Tuo tikslu rezoliucija kvietė vyriausybę imtis atitinkamų priemonių, kad, susitarus su krašto gyventojais, galėtų būti įgyvendintas Maž. Lietuvos susijungimas su Lietuvos Respublika.

Moralinė šios Lietuvos Seimo rezoliucijos reikšmė buvo be galo didelė. Ji suaidėjo Klaipėdos krašto lietuvių širdyse, stiprindama jų įsitikinimą, kad anapus muitų sienos esama didelio pasiryžimo tęsti kovą iki galo. Ši rezoliucija rodė taip pat, kad tenai esama noro suprasti stirtingąją Maž. Lietuvos praeitį, ir gerbti josios teisės tvarkos įrengimus. Tačiau, politiškai žiūrint, o ypač tarptautinės politikos plotmėje, šis žygis jokių reikšmingų vaisių nedavė. Sunki Lietuvos tarptautinė pozicija ypač pasireiškė Genuos konferencijos metu, kada Lietuvos delegatui nebuvo leista net kalbėti. Turint galvoje, kad Lietuva tada dar nebuvo didžiųjų valstybių pripažinta de jure, kad Europos vakaruose į ją dažnai žiūrėta pro lenkų akinius, kad pritariantieji jos politikai tarptautiniai faktoriai, būtent, Vokietija ir Rusija, maža tegalėjo paveikti santarvininkų nusistatymą ir, pagaliau, kad šių dviejų valstybių parama kaikuriuo atžvilgiu net kenkė. Nesunku suprasti, kodėl Lietuvos reikalavimai Klaipėdos klausimu negalėjo turėti to svorio, kurio lietuvių norėta jiems suteikti. Tad aišku, kad šiomis sąlygomis Lietuvos politika pirmiausia turėjo atlikti visą eilę paruošiamųjų darbų. Reikėjo dokumentuoti pasauliui, kad Lietuva pati galinti laiduoti savo ekonominio gyvenimo nepriklausomybę ir to gyvenimo normalinę raidą, kad ji be svetimos pagalbos pati mokanti tvarkyti savo reikalus, vadinasi, kad jos pretenzijos tapti tarptautinės valstybių šeimos nariu yra visiškai pateisinamos. Kitaip sakant, Lietuva turėjo iškovoti sau formalinį šio pasaulio galiūnų pripažinimą, kad ji esanti visiškai subrendusi nepriklausomam valstybiniam gyvenimui ir turinti užtenkamai valios ir galios šiai savo nepriklausomybei tesėti.

(B. d.)

Vaizdai iš Klaipėdos krašto gyvenimo

Niekam neliko paslaptis, kad didelė dauguma buvusio Klaipėdos krašto, dabar Vokietijos šiaurinio iškyšulio, gyventojų troško prisijungimo prie Vokietijos. Tas jų troškimas pagaliau išsipildė, bet jų gražiosios viltys nesusilaukė patenkinimo tokia forma, kurios tikėjosi. Dar ir dabar neaišku, kuriais motyvais gyventojai siekė prisijungimo prie Vokietijos—ūkiškais ar ideologiniais. Atrodo, kad stipriausias akstinas buvo ūkiški išskaičiavimai, nes vos paskelbus krašto prijungimą prie Vokietijos, ūkininkai pakėlė kainas ir reikalavo už savo prekes tiek markių, kiek iki tol buvo mokama litais. Ant greitųjų buvo kainos už produktus nustatytos ir tuoj vienas gražus sapnas subyrėjo. Už sviestą mokama priėmimo punktuose (turguje laisvai parduoti nebegalima nei sviesto, nei kiaušinių, o ir pieno ar grietinės nebegali pavieniai gyventojai pristatyti vartotojams) po 1,35 markių už pusę kilogramo, už kiaušinius po 5 feningus. Dabar, kaip tenka patirti, maisto produktai supirkinėjami slaptai už du ir tris kart aukštesnes kainas ir gabenami tylomis į Vokietiją. Koks didelis pareikalavimas maisto dalykų yra Vokietijoje, rodo kad ir šioks faktas: Klaipėdos kraštą prijungus, kovo mėn. 23 d. iš Tilžės į Panemunės pusę perėjo pėsčių apie 9.000 asmenų, pervažiavo apie 1.400 vežimų ir automobilių. Visi pirkosi maisto produktų, vilnonių medžiagų ir kitų dalykų, kurių dabar Vokietijoje arba visai nėra, arba mažai galima gauti. Nereikia pamiršti, kad Rytprūsiai yra kaip tik bemaž gryna žemės ūkio šalis. Klaipėdoje ir provincijos miesteliuose taip pat per kelias dienas buvo išpirktos visos tos rūšies prekės. Atvykę vokiečių valdininkai pirko kas tik papuolė po ranka. Auk šti valdininkai bei karininkai prisipirko medžiagos keliems kostiumams, supirko maisto dalykų, sviesto, kumpių, taukų ir siuntė arba savo namiškiams toli reiche, arba pasidėjo atsargoje. Dar paskutinėmis dienomis išpirko krautuvėse visus mažus kartonus, kuriuose siunčia po pusę kilogramo sviesto ar taukų į reichą, kol dar galima pirkti be kortelių po pusę svaro. Šios aplinkybės rodo, kad ypač maisto kai kuriose Vokietijos šalyse stinga.

Klaipėdos šeimininkėms, pratusioms turgaus dienomis pigiau nusipirkti maisto visai savaitei, dabar nebereikia turgaus lankyti, nes ten nieko kito, išskyrus žuvį ir daržoves, nebegalima gauti pirkti. Užtat dabar visur maisto krautuvių languose iškabinti plakatai, kuriuose giriamos gerosios dirbtinio medaus ir marmelado savybės bei jų maistingumas. Kalbama, kad nuo gegužės mėn. 1 dienos ir Klaipėdos krašte būsianti įvesta ta pati tvarka, kokia viešpatauja visame reiche, taigi maisto kortelės ir reicho kainos. Iki šiol už sviestą ūkininkams supirkinėjimo punktuose moka po 1,35 markių už svarą, o vartotojams atiduodamas po 1 markę. Kaip vietos spauda skelbia, reichas susidariusį skirtumą kilniai padengiąs. Tai betgi greitu laiku pasibaigs.

*

Darbininkų, ypač lietuvių, padėtis pasidarė suvis bloga. Trumpai prieš krašto prijungimą prie Vokietijos buvo išleistas įsakymas, kad vadin didžlietuviai darbininkai tik tuomet galės likti darbavietėse, jei gaus darbo leidimą. Tas įsakymas palietė per 10.000 darbininkų. Tuoj po prijungimo tas įsakymas buvo atšauktas ir Dr. Neumanno nauju įsakymu visi, kurie be leidimo apleis savo darbo vietas, bus baudžiami kalėjimu ar piniginėmis bausmėmis. Lietuviai darbininkai, kurie norėjo grįžti Lietuvon, negavo leidimų ir turėjo likti vietoje arba pasišalino slapta. Spėjama, kad dabar dar esą apie 8.000 darbininkų, norinčių grįžti Lietuvon. Pragyvenimo sąlygos ten pasidarė žymiai sunkesnės. Kiekvienas darbininkas turi dirbti už tokį pat atlyginimą, kuris buvo mokamas anksčiau, bet už pragyvenimo reikmenis dabar jau turi mokėti tiek markių, kiek anksčiau mokėjo litais. Taip pav., neseniai laikraštis „Deutche Algemeine Zeitung" redaktorius rašė savo laikraščiui, kad jis Klaipėdoje papietavęs net žąsienos už 1,20 litų arba 60 feningų. Kelias dienas po to jis jau vėl pranešė savo laikraščiui, kad už tuos pačius pietus reikėję sumokėti 1,50 markių arba 3,60 litų. Tas pavyzdys aiškiai rodo, kad pragyvenimas Klaipėdoje nepaprastai pabrango, o algos liko tos pačios.

Iš „XX A".

×

Lietuvos vidaus reikalų ministras gen. Skučas, darydamas šiomis dienomis spaudos atstovams pranešimą apie Lietuvos vidaus reikalus, palietė ir iš Klaipėdos krašto atsikėlusių darbininkų klausimą..

Į šį klausimą atsakydamas, vidaus reikalų ministras pažymėjo, kad šis dalykas pasidarė labai aktualus, kai, Klaipėdos kraštą atskyrus nuo Lietuvos, daug klaipėdiečių suplaukė į Kauną. Sunkiausią problemą sudaro iš Klaipėdos krašto grįžę darbininkai. Jų pagal šiuo metu gautus davinius yra šių sričių: žemės ūkio, pramonės, uosto, geležinkelių, vandens kelių ir įvairiose kitose srityse dirbusių. Žemės ūkio darbininkus per savivaldybes ir Savivaldybių Departamento žemės ūkio darbininkų samdymo agentūrą manoma aprūpinti darbu pas ūkininkus, nes šiuo metu mūsų ūkininkai jaučia didelį žemės ūkio darbininkų trūkumą. Daugelis buvusių Klaipėdos žemės ūkio darbininkų jau pas vietos ūkininkus parsisamdė, bet reikia pažymėti, kad dalis jų iš ūkininkų sugrįžo į Klaipėdos Krašto Pabėgėliams Šelpti Komitetą, kur jie naudojasi pašalpomis. Dalis Klaipėdos krašto darbininku gavo darbo prie kanalizacijos. Čia jie per darbo dieną uždirbdavo po [illegible]—8 litus. Tačiau jie šiuo uždarbiu yra nepatenkinti ir dalis jų darbą metė.

Pramonės darbininkus manoma sutalpinti atitinkamose pramonės įmonėse. Tuo reikalu pramonės įmonės buvo paragintos papildomai priimti bent po 5% turimų darbininkų skaičiaus iš atvykusių klaipėdiečių tarpo, žinoma, neatleidžiant jau dirbusių darbininkų.

Kai kurios įmonės su tuo pasiūlymu sutiko ir atrodo, kad čia ypatingų sunkumų nesusidarys, nes mūsų pramonės įmonės, prisiderindamos prie pakitėjusių sąlygų Klaipėdą atskyrus nuo Lietuvos, savo darbą turės plėsti.

Likusiems darbininkams manoma suteikti darbo prie statybų, viešųjų darbų, Nemuno reguliavimo, plentų statybos ir prie kitų įvairių įstaigų atliekamų darbų. Be to, vidaus reikalų ministras pabrėžė, kad savivaldybės ir kitos įstaigos yra paprašytos prie įvairių atliekamų darbų pirmon eilėn priimti klaipėdiečius darbininkus. Šiuo metu Kaune dar esama apie 600 klaipėdiečių darbininkų, kurie naudojasi vyriausybės globa. Iš to skaičiaus dviem šimtam darbininkų netrukus bus suteikta darbo provincijoje.

Dalis darbininkų, kuriuos sudaro beturčiai, įvairūs paliegėliai, invalidai ir kitokie negalintieji darbo dirbti bus ir toliau globojami. Jie iš Kauno manoma iškelti į kitas vietas ir ten laikinai šelpti per vietinius komitetus. Tokiems šelpiamiesiems šiuo metu Alytuje ruošiamos specialios patalpos, kuriose jis netrukus bus įkurdinti. Kadangi dar ne visi iš Klaipėdos krašto pabėgusieji yra suregistruoti, tai, be Kauno, Klaipėdos krašto pabėgėliams registruoti punktai yra steigiami Biržuose, Mažeikiuose ir Telšiuose.

Kasmet pavasarį Lietuvos valstybėje mokyklų jaunimas pasodina daug jaunų medelių. Tuo atžvilgiu neatsilieka ir tenykštis sodžių jaunimas. Jo sodinami medeliai gražiai papuošia sodybas ir kelius.

Ar negalėtų būti panašiai ir mūsų krašte? Ir mūsų kraštas galima būtų panašiu būdu gražiai papuošti.

Kaip žinia, dabar didesnė sodžių dalis yra išskirstyta į viensėdžius. Jų sodybos daugiausia yra išmėtytos plikuose laukuose ir nekantriai laukia, kad žmogaus rankos jas papuoštų jaunais medeliais, vaiskrūmiais ar kuo kitu. Tad pamėginkite. Būtų ir gražu ir kultūringa.

Dideli mūšiai Kinijoj

Laimėję eilę mūšių Kiangsio fronte, kinai pasiekė Nančango pakraščius. Japonai traukiasi į vakarus, sprogdindami tiltus. Dar viena kinų vora traukia iš pietų Nanlingčiao link:

Kiangsio fronte kinai atsiėmė svarbų Kaoano miestą už 60 kilometrų nuo Nančango. Kvangtunge kinų kariuomenė priejo prie Sunkajo, kuris yra už 25 kilometrų nuo Kantono.

Per spektaklį, suruoštą japonų sudarytai miesto valdžiai pagerbti, scenoje sprogo bomba, užmušdama septynis kinus ir sunkiai sužeisdama 36 kitus.

Kinų vyriausiasis štabas praneša, kad paskutiniu laiku kinų kariuomenė varo vis smarkesnę ofenzyvą prieš japonus. Tačiau geriausiosios divizijos mūšiuose dar nedalyvavo.

Iš japonų šaltinių patvirtinama, kad prieš Kantoną kinai pasiuntė šešias divizijas. Įvyko mūšis, kuris truko keturias dienas. Šiaurėje kinų kariuomenė buvo pakartotinai įsiveržusi į Kaifengą. Čia įvyko kruvinų mūšių, kovėsi vyras prieš vyrą. Kinų kariuomenė persikėlė per Geltonąją upę.

Anglų spauda iš Hongkongo praneša, kad kinų armija kasdien stumiasi pirmyn Kiangsi, Honano, Hupejaus, Šensi ir Kvantungo provincijose.

Nuo balandžio 1 d. japonai mūšiuose su kinais neteko 48.640 kareivių, iš kurių daugiau kaip 20.000 sužeistų, ir apie 27.000 užmuštų. Nuo pereitos savaitės pusės iki šiol kinai iš japonų atsiėmė maždaug 5.000 kv. mylių kinų teritorijos su daugiau, kaip 500 miestelių ir kaimų. Šiuo metu kinų artilerija jau bombarduoja Kantono priemiesčius. Nors japonai labai atkakliai priešinasi, bet be pasekmių. Kol kas japonai tvirčiausiai laikosi už savo karo laivų Perlų upėje.

Kiniečių kariuomenės žiedas aplink Kantoną jau visai esąs suglaustas. Kiniečių dalys, atsiėmusios kai kuriuos naujus plotus, ir tuo būdu baigusios supti Kantoną. Jos prie Kantono slinko iš įvairių pusių ir dabar užmezgė tarp savęs glaudų kontaktą.

Kantono srity kiniečiai atsiėmę iš japonų didelius žemės plotus su keletu milijonų gyventojų.

Japonai skuba Perlų upe gabenti paramą Kantone ir miesto apylinkėse esančioms savo dalims.

Čiangkaišekas per pasikalbėjimą, suteiktą keliems kinų laikraštininkams, pareiškė, kad kinų politika yra laimėti laiko ir pasiekti galutinį laimėjimą mažais laimėjimais. Jis pridūrė, kad dabar nėra jokio galimumo sudaryti taiką, ir patvirtino savo norą kovoti iki galo.

Iš Tolimųjų rytų praneša sensacingų žinių apie žūtbūtinę kiniečių partizanų kova su japonais.

Šiomis dienomis jie, išmušę japonų kareivius, buvo kurį laiką užėmę dideles Toli anglių kasyklas, kurios yra 40 km. į pietus nuo Pekino. Sutraukus japonams daugiau savo kariuomenės, kiniečių partizanai vėl buvo iš ten išmušti, bet jie turėjo pakankamai laiko kasyklų šaktose padėti sprogstamosios medžiagos ir išsproprogdinti pačias kasyklas. Po to jie vėl pasitraukė į kalnus.

Iš Hongkongo praneša, kad pastarųjų savaičių kiniečių laimėjimai tėra tik didelės ofenzyvos (puolimo) pradžia. Ta ofenzyva bus pradėta visuose frontuose ir joje dalyvaus daugiau negu 3.000.000 vyrų.

Iš patikimų šaltinių tas korespondentas patyręs, kad kiniečiai pradėsią pulti ir Mandžiuką, į kurį esą įšmugeliuota visa slapta kiniečių armija, kuri veiks kartu su vietos partizanais. Toms kiniečių jėgoms Mandžiuke vadovaująs marš. Čiangsuliangas, „jaunasis maršalas", kuris buvo Mandžiuko valdytojas prieš 1931 metų puolimą.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Vydiškės. *Del pamaldų.* Kaip žinia, Vydiškių parapija yra beveik vienų lietuvių gyvenama. Lenkai sudaro tik nežymią dalį. Todėl Vydiškių bažnyčioje giedojimai ir pamokslai būna vien lietuvių kalba. Lenkiškai būna tik evangelija ir per didesnius atlaidus, jei susirenka žmonių iš kitur, dar lenkiški pamokslai. Tokia tvarka lenkų neskriaudžia, nes jiems pamaldos lenkų kalba atskirai laikomos Ignalinos koplyčioje.

Paskutiniu laiku vietos klebonas kun. Mirauskas lenkiškus pamokslus Vydìškių bažnyčioje sako dažniau. Pavyzdžiui, Velykų pirmą dieną, nors lenkų bažnyčioje beveik visai nebuvo, jis pirmiau ėmėsi sakyti lenkišką pamokslą. Žmonės, kurie lenkiškos kalbos nesupranta, ėmė iš bažnyčios išeidinėti. Bažnyčia ėmė tuštėti. Tai pamatęs, kun. Mirauskas lenkišką pamokslą nutraukė ir ėmė sakyti lietuvišką. Dalis žmonių sugrįžo: kiti negirdėjo visai

Kiekvieną sekmadienį kun. Mirauskas važinėja Ignalinon laikyti lenkams pamaldų. Grįžta iš Ignalinos apie 12 arba ir apie pirmą valandą. Tuo būdu pamaldos Vydiškių bažnyčioje įvyksta gana vėlai ir vis kitu laiku. Žmonės tuo yra nepatenkinti. Jiems atrodo, kad kun. Mirauskui daugiau rūpi Ignalina negu Vydiškės.

Be to, parapijiečių tarpe priviso nelietuviškų laikraščių. Gauna ir tokie, kurie tų laikraščių kalbos nė nesupranta. Tai bus tur būt kun. M „dovanos", — taip bent kalba patys laikraščių gavėjai. *Svečias.*

Miežionys, Švenčionių valsč. Laimėjo rinkimus. Jau buvo rašyta, kad Miežionių seniūnijos pirmieji rinkimai buvo panaikinti Rinkimų panaikinimo reikalavo lietuvių įgaliotinis, nes rinkimų komisija visai neteisingai buvo atmetusi lietuvių sąrašą. Storastija lietuvių reikalavimus patenkino ir paskyrė naujus rinkimus, kurie įvyko šių metų balandžio 25 d. Į seniūniją buvo renkama 16 tarybininkų. Lietuviai išrinko 15, o iš valsčiaus siūlomų kandidatų išrinktas tik 1 tarybininkas. *Š. K.*

Viln.-Trakų apskr.

Rudnia, Varėnos valsč. Vietos klebonas kun. Raupelis paskutiniu laiku sukruto daryti bažnytinius remontus. Pasklidus žiniai, kad gegužės mėnesį į Rudnią atvažiuosiąs Vilniaus arkivyskupas, kun. R. pavarė smarkią agitaciją, kad parapijiečiai jam padėtų atnaujinti bažnytinius trobesius ir šventorių. Kartu pradėjo ir pinigus tam reikalui rinkinėti. Pažymėtina, kad tuo reikalu jis dabar daugiau kreipiasi į lietuvius, negu į lenkus parapijiečius. Lietuviai parapijiečiai galvoja šitaip: Jų bažnyčioje pamaldos pusiau lietuviškos, pusiau lenkiškos, todėl norėtų, kad ir jų ir lenkų būtų lygios teisės ir lygios pareigos. Kiek jie, lietuviai, bažnyčios reikalams duoda, tiek pat turėtų duoti ir lenkai. Lietuviai taip ir daro. Pavyzdžiui, dabar yra tveriamas bažnyčios šventorius ir baltinami klebonijos trobesiai. Lietuviai, turėdami bažnyčioje pusę lietuviškų pamaldų, šventoriui aptverti pusę medžio jau suvežė ir jau baigia tverti, o lenkų stovi nė nepradėta taisyti. Girdėti, antrą šventoriaus dalį klebonas ketinąs aptverti nukirtęs kapinių pušis. Vadinasi, tam panaudos bendrą parapijos nuosavybę.

Observatorius.

Varėna. *Priešlėktuvinė apsauga.* Visame Varėnos valsčiuje raginami žmonės remti priešlėktuvinę paskolą. Daugiausia tuo rūpinasi valsčiaus valdyba ir vietos LOPP.

Girdėti, visi seniūnai esą sutikę išpirkti bonų, mokėdami po 20 auksinų. Šie pinigai būsią išskaityti iš jų algų. Be to, visi seniūnai yra įpareigoti rinkti savo seniūnijų ribose ginklų fondui aukas ir pardavinėti paskolos bonus. Šalia to valsčiaus valdyba siunčia kiekvievon seniūnijon savo atstovus, kurie ragina gyventojus skirti pinigų minėtiems tikslams. Krautuvės, kooperatyvai ir šiaip įmonės yra gavusios paraginimus, kad taip pat aukotų ginklų fondui ir pirktų paskolos bonus.

Varėnietis.

AIDAS —dažniausiai Vilniuje leidžiamas lietuvių laikraštis.

Ar esi jį išsirašęs?

KRONIKA

Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos turtas jau perimtas

1938 metų pradžioje Vilniaus Miesto storastos ir Vilniaus vaivados sprendimais uždaryta Lietuvių Mokslo Draugija iki šiol buvo valdinių kuratorių rankose. Paskutiniu laiku ši Draugija jau buvo likvidavimo stadijoje ir jos paskutinis kuratorius jau buvo tapęs jos likvidatoriumi.

Kaip atmename, praėjusių metų rudenį vietos administracinės valdžios įstaigų buvo pažadėta uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos turtą atiduoti naujai mokslinio pobūdžio lietuvių draugijai. Tam buvo įsteigta Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija. Tačiau šią Draugiją įsteigus, duotieji pažadai negreit buvo ištesėti.

Pagaliau po ilgų žygių ir pastangų Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija senos Lietuvių Mokslo Draugijos turtą jau yra atgavusi. Tai įvyko š. m. balandžio 28 dieną. Perdavimo ir perėmimo formalumus atliko Draugijos valdinis likvidatorius J. Prokopčukas, Vilniaus Miesto Storastijos lietuviškų reikalų referentas J. Kviatkovskis ir Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos valdyba: pirmininkas A. Juškevičius, kun. A. Mikaila, V. Martinkėnas, E. Horodničiūtė, M. Kraužlys ir V. Žilėnas.

Perduodant Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijai Lietuvių Mokslo Draugijos turtą pasirašytas ilgas perdavimo ir perėmimo protokolas, kuriame sužymėta visas šiuo metu Draugijos patalpose esamas turtas. Ta proga nuimta nuo atskirų kambarių durų antspaudai ir policijos sargyba.

Balandžio 30 d. Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos buveinėje buvo atsilankę Vilniaus lietuvių spaudos atstovai. Šios Draugijos pirmininkas A. Juškevičius spaudos atstovams parodė Draugijos patalpas ir jos visus atgautus rinkinius.

Paskaita

Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos bute gegužės 2 dieną (antradienį) 20 valandą savo nariams ir jų svečiams rengia paskaitą tema „Menas ir tikyba". Paskaitą skaitys kun. Ant. Viskantas.

Valdyba.

Vilniaus apygardos „Społem" sąjungos suvažiavimas

Balandžio 30 dieną Vilniuje įvyko Vilniaus apygardos skyriaus kooperatyvų sąjungos „Społem" atstovų suvažiavimas. Dalyvavo Švenčionių, Vilniaus-Trakų, Molodečno ir Ašmenos apskričių vartotojų bendrovių atstovai, šios sąjungos centro (Varšuvoje) ir jo banko atstovai, sodžiaus organizacijų, ūkininkų kooperatyvų, žemės ūkio atstovai ir kt. Suvažiavimas apsvarstė visą eilę svarbių ūkiškų reikalų, susijusių su Vilniaus skyriaus ir visos sąjungos veikimu.

Į Vilniaus apygardos „Społem" skyriaus valdybą suvažiavimas išrinko ir du lietuvius: Feliksą Molį ir Vaitiekų Subačių.

* * *

Švenčionių lietuviai šių metų birželio 4 dieną

ruošia išvyką į Vilniaus Kalvarijas

Išvykos dalyviai iš Švenčionių išeis į Švenčionėlius 6 val. ryto. Iš Švenčionėlių traukiniu išvažiuos 7 valandą.

Kelias į Vilnių ir atgal atseis **3 auks. ir 40 sk.**

Užsirašyti galima jau dabar pas **p. L. Tunkūnaitę.**

* * *

Zitiečių vakaras

Vilniaus Lietuvių šv. Zitos Draugija, lietuvių artistų—mėgėjų būrelio padedama, balandžio 30 d. surengė viešą lietuvišką vakarą. Buvo vaidinama rusų rašytojo M. Gogolio 3 veiksmų komedija „Piršlybos".

Po vaidinimo buvo deklamacijos. Programa užbaigta dainomis, kurias atliko M. Kurilos vedamas lietuvių amatininkų choras.

Pasirodė gimnazijos mokinių meninės jėgos

Balandžio 29 d. Vytauto Didžiojo gimnazijoje surengtas tos gimnazijos mokinių neviešojo pobūdžio meno vakaras. Jo programoje buvo visa eilė muzikos dalykų, kuriuos atliko muzikos besimoką mokiniai. Muzikos koncertui pasibaigus, gimnazijos mokinės pašoko tautinį šokį—„Kepurinę". Užbaigta gimnazijos choro dainomis.

Vakarą rengė gimnazijos mokytojai: E. Palevičiūtė, J. Kazlauskaitė, J. Sinius ir Jarpolkevičius.

* * *

Barčių Vartotojų Bendrovės „VIENYBĖS"

narių šaukiamas visuotinis

susirinkimas

kuris įvyks šio mėn. 7 dieną 14 val. **Barčiuose**, J. Molio bute.

DIENOTVARKĖJE:

1. Protokolo skaitymas.
2. Valdybos pranešimas apie kooperatyvo veikimą pirmame 1939 metų ketvirtyje.
3. Priežiūros Tarybos-pranešimas.
4. Paskaita: „Ką artimiausiu laiku turi įvykdyti Barčių Kooperatyvas".
5. Laisvi sumanymai.

Valdyba.

* * *

Adutiškio apylinkės lietuviai

GRAŽIUS STIPRIUS DVIRAČIUS

„URSUS"
„TOURISTE"
ir „PANTERA"

gausite tik pas

V. Galliušą Adutišky.

* * *

Į Varšuvą atvyksiąs generolas Raštikis

Šio mėn. 1 dieną visuose lenkų dienraščiuose buvo įdėtas šitoksai telegramų agentūros PAT pranešimas:

„Šiemet gegužės mėn. pirmoje pusėje atvyks į Varšuvą vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas generolas Stanislovas Raštikis, kurį užsiprašė maršalas Rydz—Smigly.

Gen. Raštikis Lenkijoje išbus kelias dienas".

MOTINOS DIENA LIETUVOJE

Kasmet gegužės mėnesio pradžioje Lietuvos valstybėje minima motinos diena. Tą dieną visame krašte ruošiami susirinkimai ir skaitomos paskaitos apie motiną, jos pareigas ir jos vaidmenį šeimos, tautos bei valstybės gyvenime. Nuo praėjusių metų Lietuvos valstybėje dar pradėta ruošti ir šeimos savaitės, kviečiant ugdyti sveiką, dorą, blaivią, patvarią ir grynai lietuvišką šeimą. Į motinos dienos ir šeimos savaitės minėjimą įtraukiami platūs visuomenės sluoksniai. Šiemet motinos dienai ir šeimos savaitei organizuoti vykdomąjį komitetą sudaro daugiau kaip 50 organizacijų. Komitetas yra susiskaidęs į propagandos, pramogų ir gausioms šeimoms remti fondo komisijas.

Motinos diena šiais metais Lietuvos valstybėje bus gegužės 7 d. Šeimos savaitė taip pat prasidės tą pačią dieną ir truks iki gegužės 15 dienos.

Motinos pagerbimo programoje yra numatyta pamaldos, lankymas žuvusiųjų už Lietuvos laisvę paminklų, iškilmingi susirinkimai, paskaitos, koncertai ir kt.

Šeimos savaitė pravedama šūkiu: *už sveiką, blaivią, gausią, dorą ir darbščią šeimą.* Motinos dienai ir šeimos savaitei ruošti komitetas, norėdamas pagerbti gausias šeimas, šiais metais skirs premijas (dovanas) toms šeimoms, kurios turi nemažiau kaip 10 sveikų, dorai, švariai auginamų vaikų. Be to, daromos pastangos išrūpinti stipendijas gausių šeimų vaikams mokslams eiti. Dabar tokios gausios šeimos surašinėjamos. Jau surašyta yra apie 300 šeimų, kurios turi nemažiau kaip po 10 vaikų.

Baltijos kraštų neutralumo klausimas

Lietuvos telegramų agentūra „Elta" skelbia tokią žinią:

Specialus Havaso korespondentas iš Elsinkio praneša, kad balandžio pradžioje Sovietų vyriausybė tarėsi su latvių vyriausybe dėl Baltijos kraštų neutralumo palaikymo. Manoma, kad Sovietų vyriausybė latvių ir estų vyriausybėms pareiškusi skirianti gyvybinio intereso šitų kraštų nepriklausomybei ir daranti iš to sąlygą Sovietų Sąjungos pasižadėjimų šitiems kraštams skirtumui. Praktiškai tai reiškia, kad jeigu latviu ir estų vyriausybės su kita valstybe padarytų susitarimų, kurie, Sovietų nuomone, paliestų šitų kraštų suverenumą, tai Sovietų vyriausybė save laikytų nesurišta savo duotų įsipareigojimų. Kitais žodžiais tariant, Sovietų Sąjungos nepuolimo paktas su Latvija ir Estija netektų vertės. Ta proga prisimintinas Sovietų Sąjungos nusistatymas Vengrijos atžvilgiu, norint suprasti, ką reiškia „suverenumo palietimas": vos tik Vengrija prisidėjo prie prieškomunistinio pakto, Sovietų vyriausybė nutraukė su ja diplomatinius santykius. Latvių ir estų vyriausybės atsakiusios, jog nėra ko bijoti, kad jos darytų su trečia valstybe susitarimų, kurie galėtų paliesti šitų dviejų kraštų nepriklausomybę. Dabar šitie du kraštai tai pat neranda būsiant naudinga iškelti paramos klausimą tuo atveju, jeigu jos būtų gresiamos.

Havaso atstovas tvirtina, kad su kitomis valstybėmis Sovietų Sąjunga panašaus pobūdžio pasitarimų neturėjo.

Mažai Albanijai suvaldyti reikia daug kariuomenės

Italijai, kaip žinia, Albaniją užėmė per kelias dienas, tuojau sušaukė albanų parlamentą, kuris paskubėjo Italijos karaliu paskelbti ir Albanijos karaliumi. Dabar pradeda aiškėti, kad italai esą įsitvirtinę tik didesniuose miestuose ir vietovėse prie geresnių kelių, o kalnuose gyveną albanai nenori nė klausyti apie naujus valdovus, Kad taip yra. galimas spręsti iš to, jog Italijos vyriausybė yra nutarusi nusiųsti Albanijon daugiau kariuomenės, kuri sugebėtų palaikyti saugumą krašte. Matyt, tos kariuomenės tiek ten nusiųsta, kad net pasidarė pačioje Italijoje spraga, kurią reikia užkišti sumobilizuotais rezervais. Italijos vyriausybė nutarė sudaryti naujas kariškąsias formacijas ir jas paskirti į tas vietas, iš kur buvo paimtos ir išsiųstos Albanijon.

Skridimas iš Maskvos Kanadon

Sov. Rusijos lakūnai jau ne kartą mėgino perskristi per Ledinuotąjį ir Atlanto vandenynus į Ameriką. Tai daroma, kad galima būtų įsitikinti, ar galimas esąs susisiekimas oru tarp Sovietų Rusijos ir Amerikos.

Balandžio 28 d. iš Maskvos išskrido didžiulis Sov. Rusijos lėktuvas „Maskva" su dviem lakūnais: Kokinaki ir Gordienko. Jis turėjo skristi per Švediją ir Norvegiją, Islandiją ir Grenlandiją ir pasiekti New Jorką. Lakūnai nuskrido tik iki Kanados ir turėjo nusileisti vienoje pelkėtoje saloje. Lėktuvas gerokai nukentėjo, vienas lakūnas pritrenktas, antras išliko sveikas. Jie savo kelionę pabaigs kitais lėktuvais. New Jorkas yra pasirengęs juos gražiai sutikti.

Šis skridimas buvo sumanytas pradėti balandžio 25 d. Paskui terminas buvo atidėtas iki balandžio 28 d., kada kancleris Hitleris turėjo atsakyti prezidentui Ruzveltui. Skridimo sumanytojai tikėjosi, kad šis įvykis atitrauksiąs visuomenės dėmesį nuo Hitlerio kalbos. Jie iš dalies tikslą pasiekė: amerikonai ir rusai daugiau domėjosi skridimu, negu Hitlerio atsakymu.

J. A. V. ginkluojasi

Ruzveltas atstovų rūmams nusiuntė įstatymo projektą skirti 153 milijonus dolerių pirkti tankams, amunicijai ir vykdyti pajūrio apsaugos darbams. Iš šių kreditų kariuomenei teks 110 mil., o pajūrio apsaugai 6.539.000. Laivynui skiriama 36.500 000 dolerių..

Senatas priėmė atstovų rūmų atsiųstą įstatymo projektą skirti 153 milijonus dolerių pirkti karo medžiagos ir vykdyti pajūrio apsaugos darbams. Projektas tuojau buvo nusiųstas pasirašyti prezidentui Ruzveltui.

Įvairu-įdomu

Lietuvoje rūpinamasi kurčiais nebyliais

Kurčių ir nebylių procentas yra visuose kraštuose vienodas. Vidutiniškai iš 1.000 sveikų žmonių vienas būna nebylys. Šis procentas Lietuvoje kiek didesnis. Per 1923 m. visuotinį gyventojų surašinėjimą Lietuvoje rasti 3.223 nebyliai — kurčiai. Dabar vykdomas specialus nebylių surašymas.

Lietuvoje iki praėjusių metų pabaigos tik Klaipėdoje buvo nebylių mokykla. Pernai rudenį Žmogaus Globos Draugija Kaune įsteigė pirmąją kurčių — nebylių institutą, kur norinčių įstoti buvo per 70, bet dėl vietų stokos buvo priimta tik 25 nebyliai iš įvairių Lietuvos vietų. Dabar draugija rūpinasi, kad artimiausiu laiku galėtų pasistatyti institutui rūmus, į kuriuos sutilptų visi kurti — nebyliai mokslo trokštantieji.

Lėktuvais medžioja nusikaltėlius

Aliaska yra didžiulis pusiasalis Šiaurės Amerikoje; jis išgarsėjęs kaip kraštas, kuriame galima užtikti labai daug žvėrių, už kurių kailius galima paimti didelius pinigus. Kadangi tas kraštas toks didelis, kad jame galėtų sutilpt kelios Europos valstybės, o gyventojų ten maža, tai daugybė nelegalių medžiotojų, vadinamų brakonierių, pasikinko į rogutes šunis ir išvažiuoja medžioti.

Policija nieko negalėjo padaryti: kiekvienam valdininkui teko prižiūrėti maždaug tokį plotą, kaip Lietuva! Bet dabar reikalai pasikeitė: pernai valdžia įtaisė 12 naujų lėktuvų. Policininkas dabar sėda į lėktuvą ir per trumpą laiką apskrenda visą savo prižiūrimą plotą. Jiems daug padeda vietos gyventojai eskimai: jie lėktuvus dar tebelaiko burtų instrumentais ir policininkams iš baimės pasako viską, ką tik žino apie nelegaliuosius medžiotojus. Ant pėdų užėjusi, policija jau greit suseka ir kailių sandėlius. Per vienus tik metus policija surado ir konfiskavo kailių už 93 milijonus dolerių.

Klaida, kuri kaštuoja 1.500.000 auks.

Į vieną Jungtinių Amerikos Valstybių paštą atėjo žmogus ir paprašė jam duoti komplektą tik ką išleistų naujos serijos pašto markučių. Pirkdamas jis pastebėjo, kad vienoje oro pašto markutėje lėktuvas išspausdintas aukštyn kojomis. Jis tuojau suprato, ką tai gali reikšti, ir paprašė šitos rūšies markučių visą šimtą.

Tai buvo prieš 21 metus. Už šias markutes jis uždirbo labai daug, nes visą šimtą negerai atspausdintų markučių pardavė už... 20.000 dolerių, o pats už jas tebuvo mokėjęs 25 dolerius. Markutės pasirodė esančios brangesnės dar ir dėl to, kad paštų valdyba tuojau pastebėjo klaida ir ją pataisė. Visos blogai atspausdintos markutės buvo tuojau sunaikintos, tačiau, pasirodo, šimtas jų kažkaip vis dėlto prasmuko pro kontrolierių akis. Šiomis dienomis viena iš tų markučių Londone buvo parduota už 510 svarų sterlingų. Išeina, kad po dvidešimt vienerių metų šito šimto markučių kaina pasiekė 51.000 svarų sterlingu arba—1.500.000 auks. Gražus pelnas.

Paukščiai turi skonio juslę

Seniau manyta, kad paukščiai visai neturi skonio juslės. Tačiau tyrimai parodė, kad vis dėlto paukščiai, kaip ir kiti gyviai, skiria, kas yra gardu ir negardu. Snapo gomuryj esą tam tikra gleivinė plėvelė, kuri leidžia paukščiams pažinti skonį. Karveliai, pavyzdžiui, labiau mėgsta pasaldintą vandenį, negu paprastą. Sacharinu saldyto vandens visai negeria. Vištos taip pat geriau mėgsta saldytą vandenį. Iš tikrųjų, betgi vištos labiausiai mėgsta kartumynais atmieštą vandenį, nes apskritai jos mėgsta karčius daiktus. Pavyzdžiui, visoki uodai ir vabalai yra labai kartūs.

KĄ Į TAI LENKŲ SPAUDA

(Žiūrėk 1 pusl.)

eksteritorialumo iš anksto turi būti atmestos.

Ir toliau skaitome:

„Tenka pridurti, kad priduodame didelės reikšmės metodams, su kurių pagelba norima spręsti mūsų gyvybinius interesus liečiančius klausimus. Spaudimo metodai—galime užtikrinti—nepavyks. Kas nori su Lenkija kalbėti, tegu geriau jų nevartoja. Rezultatų neatsieks, kadangi į mėginimus neteisėtumo būdu ką nors išspręsti, Lenkija, kaip ir kiekviena kita save gerbianti valstybė, taip atsakys, kad neatsargusis turės pagerbti Lenkijos Valstybę ir Tautą".

Tame „G. P." straipsnyje apie Gdanską nieko nerašoma.

Pažymėtina, kad šalia minėto straipsnio „Gazeta Polska" įsidėjo dar savo korespondento iš Berlyno pranešimą, kuriame red. Smogoževskis tarp kitko rašo:

„Kaip mane užtikrino gerai painformuoti sluoksniai, minėto kelio platumas turėtų būti 25 klm. Kadangi tarp Lenkijos Vokietijos sienos ir Lenkijos Gdansko sienos šiaurinėje Pamario vaivadijos dalyje tarpas tiesia linija yra 36 klm. — tai surealizavus Vokietijos „tranzito" reikalavimą—Lenkija turėtų atiduoti Vokietijai apie 900 kv. klm."

Kaip matome, tokio plento pasaulyje iki šiol dar nebuvo. Visi žinome apie plentus, turinčius po kelias dešimtis metrų pločio, bet kelių dešimtų kilometrų pločio „plentus" išgalvojo tik vokiečiai.

Iš to aišku, kad Lenkija niekuomet nesutiks su panašiais reikalavimais. Tai matyti ir iš vieningai nusistačiusios šiuo klausimų lenkų spaudos.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Užsienyje dvigubai.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas.**
Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83.
Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**